

23.6.2026

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL33
00023 Valtioneuvosto

Viite: VN/27681/2025

ASIA Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

LAUSUNNON ANTAJA Varsinais-Suomen hyvinvointialue

LAUSUNTO

1. Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

Varsinais-Suomen hyvinvointialue kannattaa esitettyä muutosta, jonka seurauksena kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä saataisiin valvontaviranomaisen valvonnan piiriin. Kunnissa tehtävä lakisääteinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on kriittisen tärkeää väestön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden lisäämisen sekä eriarvoisuuden ehkäisyn näkökulmasta. Hyvinvointialue ei voi onnistua omassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävässään ilman kuntien panosta. Hyvinvointialueen näkökulmasta myös velvoite yhteistyöhön ja sen toteutumisen valvonta on merkittävää. Kuntien hyte-työn resursointi ja yhteistyöhakuisuus vaihtelee. Hyvinvointialueella ei ole vaikutuskeinoja suhteessa itsenäisiin kuntiin, vaikka hyte-työn ja hyte-yhteistyön toteutumisessa riittävällä tasolla nähtäisiin merkittäviä haasteita. Hyvinvointialueen näkökulmasta esitetty muutos tukisi kunnissa tehtävän hyte-työn toteutumista tuomalla työn viranomaisvalvonnan piiriin.

2. Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

3. Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

Suomessa sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinnon suorittaneiden riittävän hyvä suomen kielen taito (väh. B2) tulisi varmistaa oppilaitoksessa, joko sisäänoton yhteydessä ja/tai viimeistään ennen tutkintotodistuksen antamista, valtakunnallisesti yhtenäisellä testillä. Rahoitus on suunnattu oppilaitoksille ammatti- ja kielitaidon koulutukseen ja varmistamiseen, työnantajalle ei ole suunnattu rahoitusta tähän tarkoitukseen. Valvovan viranomaisen (LVV) roolia kielitaidon varmistamisessa tulisi vahvistaa.

Suunnitelma luoda valtakunnallisesti yhtenäistä materiaalia sote-alan kielitaidon kehittämiseen sekä kielitaidon testaamiseen on kannatettava. Valtakunnallisesti valmisteltu itseopiskelumateriaali ja muu vastaava aineisto tulisi osoittaa myös oppilaitosten käyttöön, ei pelkästään työnantajien käyttöön. Työnantajalle olisi hyötyä myös muusta tukimateriaalista, jolla tuetaan koko työyhteisöä toimimaan kielenoppijan apuna.

Työnantajan huolehtiessa kielitaidon kehittämisestä kyse ei ole ainoastaan työnantajan velvollisuudesta vaan myös työntekijän velvollisuudesta ja sitoutumisesta oppimiseen. Työntekijän motivaatio kielitaidon kehittämiseen ei aina ole riittävä. Soveltuvan kielitaidon varmistaminen rekrytoinnin yhteydessä on haasteellista ja varmuus kielitaidon riittävydestä saadaan vasta työssä. Mitkä ovat työnantajan mahdollisuudet tilanteessa, jos kielitaito ei tarjotusta tuesta huolimatta kehity?

4. Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

-

5. Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista (Palvelunjärjestäjän omavalvontaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)

Hyvinvointialuerajojen yli toteutettavaa palvelutuotannon valvontaa tulisi edelleen selkeyttää päällekkäisyyksien välttämiseksi. Esimerkkinä tästä voidaan mainita usean hyvinvointialueen samanaikaisesti toteuttama valvonta yhden palveluntuottajan toimintaan sekä useat, hyvinvointialuekohtaiset tarkastuskertomukset yhdestä ja samasta valvontakäynnistä.

Jos tiedonsaantioikeutta tarkastellaan laajemmin suhteessa hyvinvointialueesta annetun lain 10 §:ssä säädettyyn oikeuteen saada palveluntuottajalta

valvonnan toteuttamista varten salassapitosäädösten estämättä välttämättömät tiedot, tulisi tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden piiriin sisällyttää sekä potilas- että asiakaskirjaukset (ei rajattuna vain sosiaalihuollon palveluihin), sen lisäksi että tarkennetaan järjestäjän roolia suhteessa lastensuojelulain 417/2007 79§:n 2 momentissa kuvattuun valvontaan.

6. Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Omavalvonnan raportointi)

Varsinais-Suomen hyvinvointialue kannattaa omavalvonnan raportointivälin pidentämistä kuuteen kuukauteen.

7. Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)

Vuokratyöntekijöiden rikostaustan ennakkollinen selvittäminen tulisi mahdollistaa ja velvoittaa lainsäädännössä myös henkilöstövuokratyöryksille.

8. Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)

-

9. Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

Esitystä asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen tehtävien, ohjauksen ja rahoituksen vakiinnuttamisesta voidaan pitää perusteltuna. Keskukseen roolin selkeyttäminen ja rahoituksen vakinaistaminen tukevat asiakas- ja potilasturvallisuuden pitkäjänteistä kansallista kehittämistä sekä strategista koordinoitua. Kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuuden asiantuntijaviranomaisen rooli ja velvollisuudet tulisi kuitenkin edelleen konkretisoida, myös suhteessa muihin kansallisiin toimijoihin, esimerkiksi suunniteltuihin yhteistyöalueiden osaamiskeskuksiin.

10. Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

Varsinais-Suomen hyvinvointialue kannattaa väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamista.

11. Muut kommenttinne esitysluonnoksesta

Yleisesti toivotaan, että sovellettavaa käsitteistöä edelleen selkeytetään ja yhdenmukaistetaan. Esimerkiksi palveluyksikön määritelmän soveltaminen näyttäytyy esitysluonnoksessa osin moniulotteisena: Lausuttavassa luonnoksessa viitataan 27 §:ssä tarkoitettuun palveluyksikköä koskevaan omavalvontasuunnitelmaan, lääkehoitosuunnitelmaan ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023) 77 §:ssä tarkoitettuun tietoturvasuunnitelmaan. Lääkehoitosuunnitelmien ja tietoturvasuunnitelman kohdentamisesta eri organisaatiotasolle on kuitenkin myös muuta kansallista ohjausta.